

življenje na naši vasi

Letos je hmelj prezgodaj dozorel

Menda savinjski hmeljarji še ne pomnijo, da bi kako leto že v mesecu juliju obirali hmelj, kot je to primer v letošnjem letu. Tako so v žalski občini ponekod že pretekli teden obirali na njivah, kjer je hmelj predčasno dozorel. To predčasno, neenakomerno dozorevanje hmelja je posledica velike suše v letošnjem maju.

Tako lahko pričakujemo, da bodo v prvih dneh avgusta savinjska hmeljišča (verjetno pa tudi drugod) že polna obiralcev. Posebno prvorezani nasadi bodo gospodarsko dozoreli že v prvi polovici avgusta. Po osvoboditvi v Savinjski dolini pred drugo polovico avgusta še nismo obirali hmelja. Spominjajo pa se stari hmeljarji takega primera iz leta 1935, ko so obirali na lestvah obirali, ker je bilo nekaj hmelja zrelega, nekaj ne. Takih primerov sicer letos ne bo, dejstvo pa je, da je precej hmelja neenakomerno dozorelega. Tisti nasadi pa, katere je zadnje deževje našlo v polnem cvetju, pa obetajo letos rekorden pridelek. To so predvsem hmeljišča na težji zemlji v obrobni predelih.

Sicer pa zaradi prezgodnjega dozorevanja hmelja v letošnjem letu ni povoda za preplah med hmeljarji. Ljudje se naj pač dobro prepričajte, če je hmelj zrel ali ne — in kjer je zrel, naj ne zavlačujejo z obiranjem.

Toda strokovnjaki v teh dneh opozarjajo hmeljarje na drugo nevarnost. Po tej dolgotrajni suši in vročini lahko v bližnji bodočnosti pričakujemo večjih ploh. V tem primeru naj bodo hmeljarji previdni in naj brezpogojno škropijo proti peronospori, da ne bo istih primerov, kot na marsikaterih njivah z rdečim pajkom, ko so se ljudje preveč zanesli in niso pravočasno, odnosno sploh niso škropili. Rdeči pajk se je v savinjskih hmeljiščajih letošnje leto zato spet v precejšnji meri pojavil, vendar je zdaj prepozno za škropljenje.

Obiralci bodo letos več zaslužili

Za obiralce hmelja je v Savinjski dolini letos vsestransko dobro preskrbljeno. Predvsem je treba pozdraviti zamisel, da so letos pri mnogih KZ začeli graditi dostojna prebivališča za obiralce. Dobro se spominjamo, da so vse doslej obiralci hmelja ves čas prenočevali po raznih skednjih in senikih in le redki so bili kmetje, ki so svojim obiralcem lahko nudili dostojna prenočišča, v stanovanjskih prostorih.

Za letos pa so se Zovnek, Vrbje, Arja vas, Sempeter in Latkova vas že odloči-

le graditi posebne barake, ki bodo v hmeljski sezoni služile obiralcem za dostojna prenočišča, pozimi pa jih bodo zadrževali uporabne kot skladišča in garaže. Poslovna zveza Zalec je za gradnjo teh stanovanj predvidela kar lep znesek. Te dni v omenjenih krajih s pospešeno hitrostjo gradijo te barake in po vsej verjetnosti bodo letos že služile svojemu namenu.

Na sliki vidimo gradnjo takih barak za KZ Založe v Sempetru. Gradnja bo v prihodnjih dneh zaključena, saj urejajo te dni že notranje prostore. V barakah bo na etažnih posteljah prostora vsaj za 160 hmeljskih obiralcev. Gradbeno dela izvaja celjski »Gradis«.

Tudi glede cen za obiranje se letos hmeljski obiralci ne bodo mogli pritoževati, saj so od lanskih pri škafu vsaj za 10 dinarjev višje. Pri hrani bodo obiralci dobili za škaf obranega hmelja 45 din, brez hrane pa 55 dinarjev. Vsi obiralci bodo morali letos imeti tudi enotne škafe za obiranje hmelja, katere je izdelala Tovarna emajlirane posode v Celju in katere so KZ že naročile.

BETONSKE KONSTRUKCIJE NISO PRIMERNE ZA TEŽJE HMELSKE NASADE

O tem so se nedavno prepričali na državnem posestvu v Vrbju, ko so na dan 25. julija našli jutraj žičnico na dvohektarskem kompleksu triletnega hmeljskega nasada zrušeno na tleh. Skoda je tembolj občutna (cenijo jo na kake 3 milijone), ker je to bil najboljši hmeljski nasad v žalski okolici. To je bila prva poskusna žičnica 3-letnega nasada v hmeljskem rajonu, pri kateri so bili postavljeni stebri iz prednapetega betona. Poizkus z neelastično žico in s stebri iz prednapetega betona se v tem primeru ni obnesel, vsaj za 3-letni nasad je bila to prelahka opora.

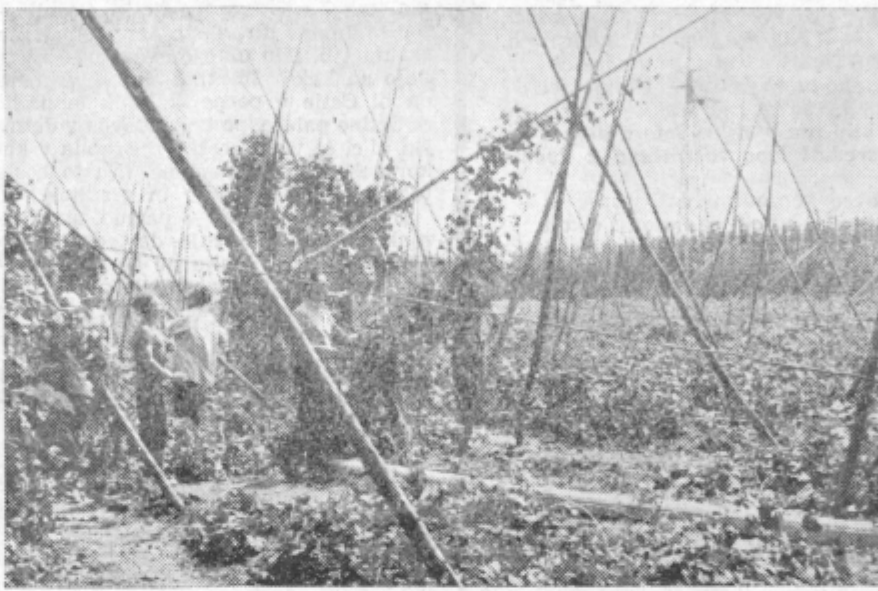
Kljub temu, da je državno posestvo Vrbje z zrušitvijo te žičnice utrpelo nemalo škodo, je ta primer za hmeljsko proizvodnjo dobra šola, ki daje izkušnje, da betonske konstrukcije niso primerne za težje hmeljske nasade.

Posestvo se je potrudilo, da je že takoj naslednji dan dvignilo hmeljske rastline na žično oporo, odnosno na hmeljevke. Posestvo so z velikim razumevanjem priskočili na pomoč vodna skupnost in hmeljarska šola ter vse sosodne zadržuge, ki so dale na razpolago delavce in hmeljevke.

Se nekaj dni in v naših hmeljiščajih bo spet vse živo. Kot vsako leto, bodo tudi

letos iz vseh strani prihajali obiralci. Vlaki bodo natrpani pojočih deklet, ki bodo prihajala s praznimi in odhajala s polnimi košarami pestrih spominkov iz doline priznanega goldinga.

Savinjska dolina pa svoje redne, dolgoletne goste pričakuje v prazničnem razpoloženju.

Državnemu posestvu Vrbje so v nesreči takoj priskočile na pomoč Hmeljarska šola, vodna skupnost in sosodne zadržuge, tako da so že v dveh dneh nesrečo vsaj omilili.

Kooperacija v konjiški občini

V konjiški kmetijski zadrugi je nekaj kmetov, ki so v letošnjem letu kot kooperanti začeli sodelovati z zadrugo. Med temi je tudi kmet Vinko Potnik iz Gabrovelj. Vsa bližnja okolica ga pozna kot dobrega in naprednega kmeta. Razen poljedelstva se bavi še z živinorejo zlasti z vzgojo mladih bikcev in telic.

Prvi začetki njegovega sodelovanja z zadrugo segajo že daleč nazaj, bolj konkretno pa je s KZ začel sodelovati lanske jesen, ko so pričeli v vsej konjiški okolici delati na tem, da se posadi čim več hmelja. Tov. Potnik je bil med prvimi, ki so to misel podprli. Pridobil je še

Skupina obtožencev Elektro-radio centra prejela pravično kazn

Pri preko en teden trajajoči razpravi v prvi polovici meseca julija, ki je bila pred Okrožnim sodiščem v Celju, so se zaradi vrste kaznivih dejanj znašli na zatožni klopi: nekdanji direktor trgovskega podjetja »Elektro-radio centers«, Franc Zagore, bivši poslovodja istega podjetja, Martin Korošec, računovodkinja Olga Kerčak, knjigovodkinja Vida Ropotar ter soobtoženi Marjan Zeleznikar, Mihael Velenšek, Ferdo Zgomba, Boris Pšeničnik, Djuro Postružin, Franc Zumer, Rafael Zmuc in Ivan Marguš.

Obtožnica jim je očitala skupno 51 kaznivih dejanj — med njimi velike pomanjivosti, izstavljanje lažnih listin, nedovoljeno trgovanje, dajanje in sprejemanje podkupnin, zlorabe uradnih položajev, nezakonito poslovanje in zvišanje cen z namenom, da bi prikriili ostale primanjkljaje.

Najprej sta bila zaslišana bivši direktor Franc Zagore in poslovodja, Martin Korošec. Oba sta skrajno odločno zanimala, da bi si prisvojila blago iz zaloga podjetja Elektro-radio centra in ga posredovala privatnim strankam po nižjih cenah. Zanimala sta tudi ostala kazniva dejanja, ki jim jih je očitala obtožnica (razen kaznivega dejanja nedovoljene trgovine).

Že kar prvi del obravnave je odkril vrsto negativnih pojavov, ki mečejo slabo luč ne samo na podjetje Elektro-radio center, temveč na našo trgovino sploh. Najrazlednejši negativni pojavi v naših podjetjih niso osamljeni in opozarjajo na večjo budnost pristojnih organov, predvsem delavskih svetov.

Tudi ostali obtoženci so le delno priznavali kazniva dejanja v smislu obtožnice in jih skušali na vse načine omiljevati. Vendar je bilo dokaznega gradiva dovolj, mnogoštevilne zaslišane priče pa so tudi odkrile marsikatero pomembnost, ki so potrdile krivdo obtožencev in so končno le-ti pod težo dokazov klonili.

Po zaključeni razpravi (zastopnik javnega tožilca je še spremenil nekatere točke obtožnice), je senat Okrožnega sodišča izrekel obsodbo nad obtoženci trgovskega podjetja Elektro-radio centra. V nabito polni razpravni dvorani (ki je vse prej kot primerna za tako obširne razprave) so bili po polurnem branju obtožbe in obrazložitve sodbe obsojeni: obtoženci trgovski pomočnik Martin Korošec na 5 let in 2 mesece strogega zapora, bivši direktor Elektro-radio centra, Zagore Franc na 4 leta in 3 mesece strogega zapora, računovodkinja podjetja Olga Kerčak na 9 mesecev zapora, privatni elektroinstalater Marijan Zeleznikar na 1 leto in 4 mesece strogega zapora, privatni elektroinstalater Mihael Velenšek na 1 leto in 6 mesecev strogega zapora. Na manjše zapore kazni so bili obsojeni: Ferdo Zgomba na 5 mesecev zapora, Boris Pšeničnik na 3 mesece in 15 dni zapora, Ivan Marguš na en mesec zapora. Na manjše zapore kazni so bili obsojeni še Djuro Postružin, Rafael Zmuc, Izvršitev kazni se je odložila Vidi Ropotar za dobo treh let, Borisu Pšeničniku za dobo 2 let, Ivanu Margušu in Francu Zumerju pa za dobo enega leta.

žena*dom*družina*žena*dom*družina

Industrijsko obdelana živila

DA BI BIL NAŠIM GOSPODINJAM SKRAJŠAN ČAS KUHANJA

V zadnji številki »Sodobnega gospodinjstva« naletimo poleg drugih koristnih člankov tudi na sestavek »Industrijsko obdelana živila skrajšajo čas kuhanja«, ki bo gotovo tudi pri naših gospodinjstvih vzbudil mnogo zanimanja. Spričo dejstva, da je Celje industrijsko mesto, ki zaposluje veliko število žena, ki nimajo mnogo časa za pripravo jedil, bi trgovino s končnimi ali polizdelki Celjanke z velikim veseljem pozdravile.

Po vseh naših mestih in industrijskih središčih se vedno česče pojavljajo želje, da bi nam nudila živila industrijska čim več takih živil, ki so popolnoma ali pa vsaj deloma pripravljena za kuhanje. Gospodinje bi si s takimi živili močno skrajšale čas, ki ga sicer porabijo za pripravljanje vsakodnevne prehrane. Pri nas imamo zadnje čase že lepo izbiro raznih mesnih, jušnih in drugih konserv, pa tudi testenin. Gospodinje, ki se jih poslužujejo, vedo, koliko časa si prihranijo, ko jim ni treba letati za mesom, zelenjavo in ko se jim ni treba muditi s pripravljanim rezeancem. Seveda je tu vprašanje kvalitete. Pri rezancih na primer, si gospodinje žele, da bi vsebovali večjo količino jajc, ker bi bili s tem izdatnejši. Glede jušnih konserv pa imajo pripomniti, da so še vedno preslane, preveč poprane in zato neprimerne za stare ljudi, otroke in bolnike.

Naše gospodinje pa si ne žele samo končnih, ampak tudi polizdelkov. Pri tem gre za kaj preproste stvari. Velika pomoč bi bila na primer, če bi gospodinja — zaposlena žena lahko iz službe grede kupila kuhano kislno zelje ali rep, kuhane vampe ali pljuča, fižol, rdečo peso itd. S tem bi bil čas priprave kosila bistveno skrajšan in obogatilo bi jedilnike s takimi jedili, ki sicer zaradi pomanjkanja časa pridejo le redko na mizo. Naša prehrana bi se na ta način tudi pocenila, saj vemo, kolikokrat je gospodinja primorana pripraviti zaradi pomanjkanja časa na hitro taka jedila, ki so navadno draga (jajca, zrezki, jeteca in podobno).

Nekateri imajo pomisleke, da pri nas še nimamo dovolj urejenih higienskih pogojev za tako prodajo v trgovinah. To pa vselej le ne drži. Pomislimo sa-

mo, da prodajojci n. pr. delicatne trgovine celo vrsto občutljivih in hitro pokvarljivih živil, ki so včasih tudi odprta (pastete, razne solate, sir, slačenke in drugo). Če lahko ostanejo ta živila nepokvarjena, bi ostal prav tako

tudi fižol, vampi, kislno zelje in še kaj. Treba je le začeti — in treba je predvsem iniciative s strani žena samih — in videli bomo, koliko hvaležnih odjemalcev bo imela vsaka taka trgovina.

Ali so morski psi nevarni?

Pripovedke o morskih pseh, ki žrejo ljudi, se vsako leto v poletnih mesecih uvrščajo v repertoar vsakodnevnih razgovorov ljudi, ki so se odločili, da živijo letni dopust na morški obali. Ze od pamtveka so se o morskih pseh širile najgrozovitejše pripovedke, toda statistike so potrdile, da je v zadnjih 100 letih umrlo več ljudi od strele, kot pa od morskih psov. In vendar se okrog strele ne suče toliko panične diskusije kot okrog morskih psov.

Predvsem je treba vedeti, da živi v morju nekoliko desetih rib, ki spadajo v družino morskih psov, toda so samo nekateri nevarni za človeka. Takoimenovane raže, igluni in sabljarke niso prav nič nevarne človeku, prav tako tudi ne morska mačka. Nesporno pa je, da so plavali in pegasti morski psi, ki prihajajo za večjimi oceanskimi ladjami na naš Jadran, vsekakor nevarni.

Morski psi živijo v vseh morjih. Edini predel, kjer jih do danes še niso opazili, je Antarktik. Ugotovljeno je tudi, da so morski psi iz južnih in toplejših morij mnogo nevarnejši od onih, ki jih srečamo v hladnejših morjih. Znanstveniki ugotavljajo, da temperatura morske vode sploh vpliva na krovost rib, ki se sicer v pretežni večini hranijo z odpadki hrane, majhnimi ribami in mrtvimi živalmi, ki jih najdejo v morju. To pomeni, da morski psi vršijo v morjih tudi važno vlogo sanitarnega organa.

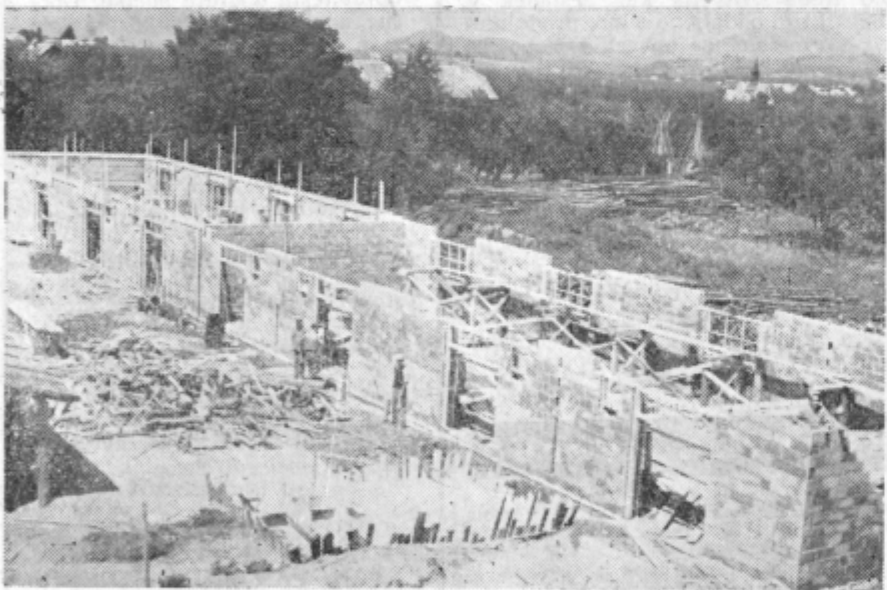
Razni znanstveniki ugotavljajo, da morski psi v južnih in toplejših morjih raje napadejo belce kot črnce. Ugotovljeno je tudi, da psi na veliko daljavo vonjajo kri (celo do 700 metrov). Zato so pogostejši primeri, da napadejo človeka, ki ima kakršnokoli rano na telesu in krvavi. Prav zaradi tega odkritja je ameriška vojna komanda v zadnji vojni oskrbela svoje pilote in mornarje z neko

snovjo, ki v morski vodi nevtralizira vonj krvi.

Mnogi potapljači tudi zatrjujejo, da kri preplasi morskega psa in se rad umakne, če se je približal močno kričecu človeku. V toku zadnjih 160 let so v Avstraliji zabeležili 260 napadov morskih psov na ljudi, med temi je bilo 100 smrtnih. Zanimivo pri tem pa je dejstvo, da je v tem primeru od mnogoštevilnih potapljačev-iskalcev morskih biserov nastradalo vsega samo 5 ljudi. Iz tega sledi, da so ljudje, ki imajo mase ali morskha očala v mnogo manjši nevarnosti pred morskimi psi kot oni, ki tega nimajo. To potrjuje tudi podatki o podvodnih ribolovcih, katerih je danes v svetu že nekaj stotisoč, vendar je odstotek smrtnih žrtev pri teh ljudeh neverjetno majhen (niti 1%). Nadalje je statistično ugotovljeno, da se je z morskimi psi srečalo največ tistih ljudi, ki so zašli v morsko globino preko 50 metrov.

Kako bi potemtakem pojasnili toliko primerov, da so morski psi, — tudi v našem Jadranu, — požrlji ljudi? Predvsem je v malo primerih povsem zanesljivo ugotovljeno, da so bili ti ljudje res žrtve morskih psov. Po vsej verjetnosti tudi mnoge utopljence pripisemo enostavno napadu morskega psa.

Kot vsako leto, je tudi letos naša obala v teh dneh polna kopalcev. Mnogi od njih si skoraj ne upajo v morje in trepetajo, da jih bo zdaj zgrabil morski pes. Morda bi zanje iz gornjih vrst izvlekli tale zaključek: ne bi mogli trditi, da morski psi niso nevarni, toda nevarnosti boste prav gotovo izbegnili, če se ne boste kopali v morski globini nad 50 metrov. Za vsak primer pa si le nabavite tudi podvodno masko. Tako boste vsaj videli, da se vam približuje morski pes in boste pravočasno pobežnili.

Kombajn je res odlična stvar

Pretekli teden vam je morda ušla drobna vest, da je letos nabavljeni kombajn v konjiški občini noč in dan na žitnih poljih.

Zmagala nas je radovednost, pa smo ga poiskali, ko je ravno lomastil po dvohektarski nji s pšenico na državnem posestvu. Medtem ko je žet, mlatil, čistil in stiskal slamo, se je na cesti ob njivi ustavljalo mnogo ljudi. Nekateri so šli na njivo, pretipali omlatene klase. Naj so bili še tako kritični, kombajn mlati mnogo bolje od vsake mlatiline. Šli so po stmišču. Kombajn žanje čisto, čeprav je pšenica sem in tja poglela. Odvezali smo vreče z omlatenim žitom. Zito je bilo čisto brez vsakega drobečev. L. Nekaj kombajn ne zmore. Ne naredi vam »škopa«. Pa kaj zato. Kdo se še danes ogreva za slamnato streho.

Kombajn, ki ga je kupila poslovna zveza, je res ves čas na njivah. Dobili so ga nekaj dni prepozno, nekaj dni pa je deževalo, drugače bi ta rdeči zmaj (je znamke Zmaj iz Zemuna) že opravljal žetev. Kmetje čakajo kdaj pridejo na vrsto. Zdjaj celo ne smejo žeti, ker bi se klase osipale, za kombajn pa mora biti žito zrelo.

Nekaj tehničnih podatkov? Prav. Kombajn, manjšega tipa, ki je za naše prilike kot nalašč, žene motor »Volk-

wagna«. Porabo goriva ima malo. Kot rečeno žanje, mlati, čisti, veže slamo v bale. Za en hektar žitnega polja porabi 4 ure. Strežeta mu dva človeka. Tako površino bi tri žanjice žele tri dni po deset ur. Kje so potem vezači, kje spravilo, kje mlačeve, kje čiščenje. Pri žetvi in celotni operaciji prištedi kombajn okoli 10% žita, ki bi pri starem načinu spravila šlo gotovo v izgubo. Ta razlika skoraj pomeni ceno, ki jo kmet plača za uslugo.

Ljudje so se zbirali ob cesti. Zvedel sem za dogodek, ko je prve dni traktorist peljal kombajn mimo njiv, na katerih so žanjice pripognjenih hrbtov vihtele srpe. Za šalo je zapeljal na njivo, da bi jim malo pomagal. Ko je požel prvo red, so žanjice zmetale srpe po tleh in izjavile, da se jih ne pritankejo več. Kmet je rade volje plačal, traktorist pa je mimogrede požel in omlatil. Le za vreče so bili baže v zadržgi.

Star možak je slonel na platu pred hišo in zmajeval z glavo. Ko je bil še mlad, so mlatali na cepce. Med prvo svetovno vojno je v Rumuniji videl, da so žito kosili in se mu je čudno zdelo. Zdjaj pa takle rdeč nestvor ...

Kombajn je res odlična stvar ...

c. k.